

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 18-02-55437 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

לפני:

כבוד השופט גיא אבנון

המבקשת:

מדינת ישראל
באמצעות משטרת ישראל, יאח"ה-להב 433
ובאמצעות פרקליטות מחוז תל אביב (מיסוי וכלכלה)

נגד

המשיבות:

1. שיכון ובינוי בע"מ – ח"צ 520036104
2. שיכון ובינוי אס. בי. איי. תשתיות בע"מ – ח"פ 520022609
3. SBI International Holdings AG

בשם המבקשת:

משטרת ישראל: רפ"ק עו"ד ורו"ח ענת גלוטמן, רפ"ק עו"ד
עודד אררה
פרקליטות: עו"ד חנה קורין, עו"ד אתי בן דור, עו"ד יפעת
שטיין, עו"ד עידן שוורץ
בשם המשיבות: עו"ד פנחס רובין, עו"ד ארז הראל, עו"ד לירון קרס, עו"ד
יחיאל ציפורי

החלטה

בקשה להארכת תוקף תפיסה זמנית לצורך אפשרות חילוט – כספים במזומן בסך 250,000,000 (מאתיים וחמישים מיליון) ש"ח שהופקדו על ידי המשיבה 3 בשמן של המשיבות כולן בקרן החילוט (הלבנת הון) שבניהול האפוטרופוס הכללי (להלן: התפוס), למשך 180 ימים נוספים שמנינם מיום 29.8.20.

פתח דבר

1. היחידה הארצית לחקירות הונאה במשטרת ישראל (יאח"ה-להב 433) בשיתוף יחידת החקירות של הרשות לניירות ערך ובליווי פרקליטות מחוז תל אביב (מיסוי וכלכלה) (להלן בצורתא: המדינה) מנהלות מזה מספר שנים חקירה חובקת עולם (תרתי משמע) בחשד למתן שוחד בהיקפים עצומים לעובדי ציבור זרים על ידי המשיבות, עובדיהן ומנהליהן, קשירת קשר לפשע, רישום כוזב במסמכי תאגיד, עבירות דיווח לפי חוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968 (להלן: חוק ניירות ערך), הלבנת הון, שיבוש מהלכי משפט, השמדת ראיה.

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

החקירה הפכה גלויה ביום 20.2.18, אז נעצרו חלק מהחשודים (שוחררו בהמשך) ונתפס רכוש רב מאת המשיבות, לרבות חשבונות בנק, בהתאם לצווים שהוצאו בשלב החקירה הסמויה. בעקבות מו"מ מזורז הגיעו הצדדים להסדר שקיבל תוקף של החלטה (בגדרי ההליך דנן ביום 25.2.18), במסגרתו הפקידה המשיבה 3 את התפוס בקרן החילוט בשמן של המשיבות כולן, וכנגד ההפקדה שוחרר מלוא הרכוש שנתפס מהמשיבות, לרבות חשבונות הבנק שלהן (להלן: ההסדר).

תוקפו של ההסדר הוארך מעת לעת בהסכמת הצדדים (החלטות מיום 21.2.19, 23.8.18, 5.9.19, 27.11.19). ביום 25.3.20 פנו המשיבות בבקשה דחופה לשחרור התפוס, זאת לטענתן, בין השאר, בשל התפתחות משבר הקורונה העולמי ולאור ההון העצמי האיתן של המשיבות המבטיח אפשרות לחילוט עתידי גם ככל שהתפוס יושב למשיבות. כאפשרות משנית הוצעו מספר חלופות תפיסה. ביום 29.3.20 פנו המשיבות בבקשה להורות על חיסיון ההליך. בו ביום הוריתי על חיסיון ארעי. ביום 30.3.20 פנתה המדינה בבקשה מושא ההליך דנן, אז הובהר כי במהלך השבועות שקדמו להגשת בקשת המשיבות, ניהלו הצדדים מו"מ באשר לבקשת המדינה להאריך פעם נוספת את תוקף התפיסה, וכי כחלק מהמו"מ הוסכם כי המדינה תשהה את הגשת בקשתה, ואילו המשיבות מצדן לא תעלינה טענת שיהוי. באין חולק על עובדות אלו אוחד הדיון בבקשות ההדדיות, משמע, המדינה מבקשת להאריך את תוקף התפיסה והמשיבות מתנגדות לכך. ביום 21.4.20 הגישו המשיבות תגובה מנומקת לבקשת המדינה. התגובה נתמכה בתצהיר מאת מר תמיר כהן, יו"ר הדירקטוריון של המשיבה 1, תצהיר מאת מר אלון רווה, סמנכ"ל הכספים של המשיבה 1, וחוו"ד כלכלית מאת פרופ' עודד שריג (להלן: חוות הדעת הכלכלית).

ביום 5.5.20 התקיים דיון בבקשה, במהלכו, בין השאר, נחקרו נציגי היחידה החוקרת כמו גם יו"ד הדירקטוריון, סמנכ"ל הכספים ופרופ' שריג מטעם המשיבות. בפתח הדיון ולאחר שנשמעו הערות בית המשפט, חזרו בהן המשיבות מבקשתן לאיסור פרסום, צו איסור הפרסום הארעי בוטל, והדיון התקיים בפומבי. בתום דיון ממושך (הסתיים בשעה 21:45) התרתי לצדדים להגיש השלמות קצרות בכתב, לרבות הגשת חומרי חקירה ודו"חות חסויים לבית המשפט (באמצעות המזכירות). עוד ראוי לציין כי ב"כ המשיבות עתר לזמן את הצדדים לדיון נוסף, על מנת לקיים מעין גישור, לאחר שבית המשפט ילמד את חומרי החקירה. כך נעשה. בהחלטה מיום 24.5.20, ולאחר שעיינתי בכתבי הטענות על צרופותיהם, בדו"חות הסודיים על צרופותיהם ובחומרי החקירה הרבים, מצאתי לקבוע דיון קצר נוסף ליום 2.6.20. לבקשת הצדדים נדחה מועד הדיון (יותר מפעם אחת) והתקיים לבסוף ביום 8.7.20. בתום הדיון שהתקיים בהסכמת הצדדים

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

כמעין הליך גישור ללא תיעוד בפרוטוקול, ביקשו הצדדים ארכה נוספת לקיום מו"מ ביניהם. עוד ביקשו כי לאור התמשכות ההליך יראה בית המשפט בבקשת המדינה כבקשה להארכת תוקף התפיסה למשך 180 ימים נוספים שמניינם מיום 29.8.20. ביום 7.9.20 הודיעו הצדדים כי לא הגיעו לעמק השווה. באישור בית המשפט הגישו הצדדים השלמות טיעון קצרות בכתב, והמדינה הגישה פעם נוספת את הדו"חות הסודיים וחומרי החקירה הרבים שהוחזרו לה לאחר הדיון האחרון.

החקירה

2. המשיבה 1, שיכון ובינוי בע"מ (להלן: שו"ב או החברה) היא חברה ציבורית הנסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב, ואשר עיסוקה נדל"ן ותשתיות בתחומי פעילות מגוונים בפריסה בינלאומית על פני כעשרים מדינות ברחבי העולם. המשיבה 2, שיכון ובינוי אס. בי. איי. תשתיות בע"מ (להלן: שו"ב תשתיות או החברה הבת) היא חברה ישראלית בבעלות מלאה של שו"ב, והיא זו שמרכזת את פעילות החברה בתחום קבלנות תשתיות ובנייה מחוץ לישראל. המשיבה 3, SBI International Holdings AG (להלן: SBI או החברה הנכדה) היא חברה שמקום רישומה ומושבה בשווייץ, נמצאת בבעלות מלאה של שו"ב תשתיות, ולה סניפים וחברות בנות במדינות רבות, ובכלל זה ביבשת אפריקה. דו"חותיהן הכספיים של החברה כמו גם החברה הבת מבוקרים על ידי פירמות ראיית חשבון בישראל, והם כוללים דיווחים וביאורים בגין פעולותיה של החברה הנכדה. החברה, החברה הבת והחברה הנכדה תכנינה להלן בצוותא: הקבוצה.

3. החל משנת 2016 התנהלה חקירה סמויה בחשד לכך שהקבוצה ביצעה עבירות מתן שוחד לעובדי ציבור זרים, הלבנת הון ועבירות נוספות כמפורט בפתיח. בחודש פברואר 2018 הפכה החקירה לגלויה עם עיכובם ומעצרים של עובדים בכירים בקבוצה (לרבות כאלו שסיימו את עבודתם), בוצעו חיפושים במספר זירות, נתפסו מסמכים רבים, חומרי מחשב וראיות נוספות. במקביל בוצע חיקור דין מחוץ לישראל. לטענת המדינה, טכניקות מתן השוחד אותן נקטה הקבוצה היו רבות ומגוונות וכללו, בין השאר, העברות כספים במזומן ישירות לעובדי הציבור, מתן מתנות לעובדי הציבור, לכאורה לקראת חגים, ניפוח הוצאות באופן שחלק מהכספים העודפים הגיע לידי עובדי הציבור, ועוד. לנוכח העובדה שהחברה נסחרת בבורסה וחבה בדיווחים מכוח חוק ניירות ערך, הוקם צח"מ (צוות חקירה משותף) ליאח"ה ולרשות ניירות ערך.

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

לטענת המדינה, במשך עשרות שנות דבקה בקבוצה "תרבות שוחד" לפיה שילמה תשלומי שוחד בכל מדינות "העולם השלישי" בהן פעלה, זאת באופן ממוסד ומאורגן. עוד נטען כי במשך שנים רבות נוהלו "ישיבות שוחד" שנתיות מחוץ לישראל, במסגרתן הוחלט על אישור תשלומים ואופן העברתם, כשלאחר מכן המסמכים הרלוונטיים הושמדו. כן נטען כי הקבוצה ניהלה מערכות כפולות להנהלת חשבונות, שתכליתן הסוואת תשלומי השוחד במדינות השונות, תוך ניהול מעקב שוטף אחר התשלומים הרבים שבוצעו במזומן מטעם הקבוצה. לטענת המדינה, החקירה העלתה כי אין מדובר ביוזמה פרטנית של "עובד סורר" במדינות בהן פעלה, אלא בהתנהלות כלל ארגונית, החל בדרגים הבכירים ביותר של הקבוצה וכלה בעובד בשטח "מוסר המעטפה". השווי המצרפי של עבירות שוחד והלבנת הון המיוחסות לקבוצה עולה על מיליארד שקל. לביסוס התשתית הראייתית הובאו לעיוני דו"ח מסכם פרקליטות (סומן מ/ב/1), טיוטת כתב אישום (סומנה מ/ב/2), דו"ח סיכום חקירה מקיף ומפורט המחזיק 186 עמודים (סומן מ/ב/3), דו"ח סיכום חקירה משלים – אכיפה כלכלית (סומן מ/ב/4). כן הוגשו חומרי חקירה גולמיים רבים (שני קרגלים שנבחרו בקפידה מתוך היקף נרחב של חומרי חקירה). למען הבהירות אציין כי הדו"חות הסודיים כוללים בחובם הפניות ישירות לחומרי החקירה הגולמיים, כמו גם מובאות מתוכם.

טענות הצדדים בכתבי הטענות ועל-פה - בתמצית

4. מובהר מראש, הצדדים הגישו לעיוני כתבי טענות מקיפים, אותם השלימו בטיעונים על-פה. אין בדעתי לחזור ולהפנות לטיעונים, אלא אך ורק לעיקריהם, ובתמצית. בצד זאת אדגיש כי בטרם הכרעה שבתי ועיינתי פעם נוספת בכתובים, לרבות בנספחים הרבים שצורפו על ידי הצדדים.

לטענת המבקשת, אין רלוונטיות לכך שהחברה הנכדה היא חברה זרה שדיני מדינת ישראל לכאורה איננה חלים עליה, זאת מכיוון שחומר החקירה מלמד על כך ש SBI איננה סוברנית לקבל החלטות בעצמה, וכפופה בכל פעולותיה להוראות והכוונות של שו"ב והחברה הבת. הפעילות העבריינית נעשתה כך שההנחיות הוזרמו מראש הפירמידה – שו"ב, דרך החברה הבת אל החברה הנכדה, ואילו הרווחים זרמו מלמטה למעלה, מהחברה הנכדה, דרך החברה הבת אל שו"ב. עוד לפי הטענה, לא רק שבכירי הקבוצה כולה ידעו על הנעשה ולא מנעו את הפעילות העבריינית, אלא שחלקם לקחו חלק פעיל בעשייה. כן עולה החשד כי לא רק החברה והקבוצה כשלו, אלא אף שומר הסף התאגידי, הביקורת החשבונאית, וכלשונו של רפ"ק אררה: "הכל נעשה

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

בעיניים פקוחות, כולם יודעים, כולם מרוויחים בונוסים, כולם מרוויחים עוד משכורות והכל בסדר" (פרו' עמ' 5 ש' 7-9). אשר לעילות התפיסה, לטענת המדינה עסקינן בעבירות שוחד והלבנת הון בהיקף עצום, מעל מיליארד ש"ח, העולה לפחות פי 4 על שווי התפוס (250 מיליון ₪), באופן המצדיק את המשך תפיסתו לצרכי חילוט בשווי העבירות.

5. ב"כ המשיבות הגישו במהלך הדיון מסמכים אותם ביקשו לחסות מהמדינה, אם כי תיאררו חלקים מתוכם: פרוטוקול ישיבת דירקטוריון של SBI (סומן מ/ש 1) במסגרתו הוחלט, בין השאר, לקיים חקירה פנימית באמצעות גורמים עצמאיים, ולפנות לתובע הפדרלי (בשוייץ) על מנת לעדכן אותו בהתפתחויות; אסופת מכתבים בין שו"ב לבין החברה הנכדה, בכל הנוגע לבקשות היחידה החוקרת לקבל מסמכים בעניין החברה הנכדה (סומן מ/ש 2); מכתב מיום 14.10.18 מב"כ הקבוצה לצוות החקירה, בו נטען כי החברה הנכדה סירבה למסור נתונים ולשתף פעולה עם החקירה בישראל – לא חסוי (סומן מ/ש 3). לטענת המשיבות, כל אחת מהחברות היא עצמאית וסוברנית, ולראיה התנהלות החברה הנכדה אשר סירבה למסור מסמכים חרף פנייתה של שו"ב, וחרף העובדה שהאחרונה שיתפה לכאורה פעולה עם צוות החקירה. עוד טענו המשיבות, כי בהינתן שהעבירות (המוכחות) בוצעו לכאורה על ידי החברה הנכדה ועובדיה, ובהינתן שמדובר בחברה זרה שאיננה כפופה לחוקי מדינת ישראל, ממילא לא ניתן יהיה להעמידה לדין, קל וחומר לגזור את דינה ולחלט הימנה רכוש בשווי עבירות הלבנת הון.

לטענת ב"כ המשיבות, שו"ב כלל לא ביצעה פעולה ברכוש, הואיל והשוחד ניתן לפי החשד על ידי החברה הנכדה, ולכן לא ניתן לחלט רכוש בשווי עבירה, אלא רק רכוש בו בוצעה עבירה. לדבריהם, אין הטמעה של רכוש אסור בתוך דו"חותיה של שו"ב, ומדובר אך ורק בגידול רישומי בשווי, זאת להבדיל, למשל, ממצב בו החברה הנכדה הייתה מחלקת דיבידנד שהגיע לשו"ב, שאז ייתכן כי האחרונה הייתה מוכתמת בקבלת רכוש אסור. מכאן, בהיעדר עבירת הלבנת הון, אין בסיס לתפיסה זמנית של רכוש בשווי עבירה. הקרקע תחת החשדות נשמטת אף לנוכח הטעות שנפלה מלפני המדינה, אשר רואה בתשלומי מזומן ללא קבלות כשוחד. לטענת ב"כ המשיבות, כך נוהג עולם העסקים במדינות אפריקה, אין דרך אחרת להתנהל שם, וטוב עשתה שו"ב כשכללה את הדיווחים הללו בספריה.

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

6. אשר לצורך בתפיסה (להבדיל מעילת התפיסה) והצדקות לשחרור הרכוש, טענו ב"כ המשיבות למידתיות היונקת את כוחה משלושה מקורות נורמטיביים: זכות הקניין המעוגנת בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, חזקת החפות ומאזן הנוחות. בתשובה לשאלת בית המשפט אישר עו"ד רובין, בהגינותו, כי המושג "מאזן הנוחות" לא קיבל ביטוי בהלכה הפסוקה בכל הנוגע לתפיסת רכוש לחילוט בדין הפלילי (כידוע, המושג לקוח מעולם הסעדים הזמניים במשפט האזרחי). בתוך מישור המידתיות ביקשו ב"כ המשיבות לקבוע כי אין הצדקה לתפוס זמנית רכוש בשווי עבירה מגוף בעל חוסן פיננסי שאיננו שנוי במחלוקת, דוגמת בנק, כיוון שממילא לא צפוי קושי לחלט רכוש בתום ההליך. בהקשר זה טענו, בהתבסס על התצהירים שהוגשו, ובראש וראשונה בהתבסס על חוות הדעת הכלכלית, כי לשו"ב "כרית ביטחון איתנה לפרוע ביום פקודה 250 מיליון ₪ אם וכאשר ישיתו אותם עלינו" (פרו' עמ' 62 ש' 16-17). עסקינן בחברה בעלת הון עצמי בסך כ- 2.5 מיליארד ₪, שווי בורסאי מעל 6 מיליארד ₪, הון כלכלי גבוה אף יותר, מכיוון שחלק מהנכסים משתקפים בדו"חות בשווי נמוך משווים האמיתי, והתוצאה היא שאין כלל חשש לחוסר יכולת פירעון אם תגיע השעה. יותר מכך, הואיל והמדינה לא הגישה חוות דעת מומחה נגדית לחוות הדעת הכלכלית, הרי שאין לבית המשפט אלא לקבל את חוות דעתו של פרופ' שריג ולהכריע בהתאם (פרו' עמ' 63 ש' 3-10).

לטענת ב"כ המשיבות, מידת ההסתברות לפיה המשיבות לא תוכלנה לעמוד בפירעון החוב היא אחוז אחד לערך, סיכון מזערי שאיננו מצדיק המשך תפיסה. יותר מכך: דווקא שחרור התפיסה יאפשר לקבוצה לעשות שימוש יעיל בתפוס לצורך עסקיה, להגדיל ולהשביח את שווי התפוס, דבר שיעצים אף יותר את האיתנות הפיננסית של הקבוצה. בהקשר זה טענו ב"כ המשיבות כי הערך שהקבוצה תשיא על התפוס ככל שישוחרר, עולה לאין ערוך על הערך שהמדינה עושה כשהתפוס בחזקתה, זאת לנוכח התשואה הממוצעת הגבוהה של שו"ב על ההון הפעיל (ומנגד בהשוואה לעלות גיוס הון).

7. עוד בהקשר לאיזונים שעל בית המשפט לעשות, ביקשו לקחת בחשבון את פרק הזמן הארוך הצפוי עד שיסתיימו ההליכים בפרשייה, ככל שאכן יוגש כתב אישום המחזיק נאשמים רבים ועדים בכמות גדולה פי כמה (ואף זאת רק לאחר שיסתיימו הליכי שימוע לכולם, אשר יארכו כשלעצמם תקופה ממושכת). פועל יוצא של האמור לעיל, אליבא דמשיבות, על בית המשפט להורות על שחרור התפוס ללא תנאי כלשהו, ולחלופין בחלופות התפיסה שהציעו המשיבות.

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

8. המדינה לא כפרה באיתנותה הפיננסית של שו"ב בעת הנוכחית, אלא שלטענתה, לא כאן טמון הקושי, כי אם בשאלה מה יהיה מצבה של החברה ומה סיכויי החילוט בהגיע העת, ככל שיוגש כתב אישום (שעצם הגשתו עלולה להשפיע לרעה על מצבה הפיננסי של החברה) וככל שהחברה ומנהליה יורשעו בדין (נתון שעלול ביתר שאת להרע את מצב החברה). בהקשר זה הפנתה, בין השאר, לחוות הדעת הכלכלית ולעדויות של פרופ' שריג, וביקשה לקבוע כי בניגוד לטענות ב"כ המשיבות, אין ביטחון כלשהו ליכולת פירעון עתידית של סכום כה נכבד דוגמת שווי התפוס, ומכאן הצורך להמשיך ולהחזיקו.

9. אשר לחלופות תפיסה, אלו אמורות להוות תחליף ראוי לנכס התפוס, באופן שיאפשר מימוש יעיל ככל הניתן, הגם שלעולם מדובר במימוש מורכב יותר מאשר חילוט כספים. המדינה לא התנגדה עקרונית לבחינת חלופות, ואף עשתה כן בפועל. לטענתה, הקושי נבע מכך שהמשיבות לא הציעו חלופה של ממש, נכסים שישועבדו בשעבוד ראשון לטובת המדינה, כאלו שיבטיחו יכולת פירעון. לטענת המשיבות, כמעט כל נכסיהן משועבדים וממונפים, כך נוהגת חברה חפצת חיים בעולם העסקים המודרני (פסקה 117 לתגובת המשיבות מיום 21.4.20). הנכסים המעטים שאינם משועבדים, כלל אינם ניתנים לשעבוד, זאת בשל מבנה הבעלות של הקבוצה ומגבלותיו, לרבות איסורים רגולטוריים, כשהיכולת לשעבד נכסים מוגבלת, בין השאר, בתקנונים של שותפות לנכסים ובזכויות סירוב המוקנות לחלק מהשותפים (פסקאות 121-122 לתגובה).

הצעה ראשונה שהציעו המשיבות: התחייבות להימנע ממשיכת דיבידנדים והותרת "כרית הון עצמי" בסך 550 מיליון ₪. לטענת המשיבות, יש בכך כדי להבטיח נזילות מספקת בעת הצורך. לטענת המדינה, מדובר במיחזור התחייבות של שו"ב כלפי מחזיקי האג"ח שלה. יותר מכך, אם כרית ההון העצמי של החברה תרד מתחת ל- 550 מיליון ₪, אזי האג"ח (בהיקף מיליארדי שקלים) ייפרע, באופן שלא יותיר למדינה מאום. הצעה נוספת שהציעו המשיבות: העמדת שעבוד שלילי על אחת משתי השקעות של שו"ב (בחברת פוליסטי בע"מ ובחברת פי. אס. פי. השקעות בע"מ). לטענת המדינה, מדובר בחלופות שאינן מבטיחות יכולת פירעון: ראשית, מכיוון ששעבוד שלילי איננו מקנה זכות קניינית אלא זכות אובליגטורית, כזו שתצריך הליכים משפטיים מורכבים לצורך מימוש הנכס. שנית, מכיוון שהמדינה איננה ערוכה להליכים של פירוק עסקים, ניהולם ומימושם. שלישית, הנכסים מושא ההשקעות משועבדים במלואם, כך שממילא יהיה צורך "לצלוח" את בעלי החוב הקודמים של החברה. רביעית, משום שלא ניתן

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

לפקח בזמן אמת על שווי הרכוש, באופן שיבטיח ודאות בדבר שוויו. קושי זה מתעצם לנוכח העובדה שלפחות אחת ההשקעות חייבת לבנקים מאות מיליוני שקלים (בהלוואות), נתון המעמיד בסימן שאלה גדול את שוויה האמיתי (פרו' עמ' 56-57).

לאחר הדיון השני הציעו המשיבות שתי חלופות נוספות שנבחנו על ידי המדינה. האחת, שעבוד קבוע וראשון בדרגה של "מניות רדומות" של שו"ב בשווי העולה על 100 מיליון ₪ במועד ההצעה. הוצע מתווה במסגרתו תוקם חברה ייעודית שתהא בשליטתה המלאה של שו"ב, והיא זו שתחזיק במניות, בכפוף לקבלת אישור מאת כל בעלי השעבוד הצף (5 בנקים). על כך השיבה המדינה כי לעת הנוכחית, אין עסקינן בהצעה של ממש כי אם באופציה להצעה, שכן חרף המו"מ הממושך בין הצדדים, החברה טרם פנתה לבעלי השעבוד הצף בבקשה לקבל את הסכמתם למתווה. משכך לטענתה, לעת הנוכחית לא מדובר בהצעה ממשית. הצעה שנייה, צו מניעה על מניות "חברות המפעיל", אשר שווין כיום כ- 150 מיליון ₪, ושווין בשערוך מתכלה לעוד כחמש שנים, כ- 95 מיליון ₪. המשיבה התנגדה להצעה זו מהטעם שאין מדובר בשעבוד ממש, כי אם במעין שעבוד שלילי, מאותם הנימוקים להתנגדותה להעמדת שעבוד שלילי על השקעותיה של החברה בפוליסיטי ובפי. אס. פי., בין השאר לאור מגבלות של שעבודים קודמים החלים על "חברות המפעיל", כמו גם מניעות רגולטורית ואובליגטורית למימוש החלופה בבוא העת. עוד טענה המדינה כי המשיבות חזרו בהן מהבנות שהחלו להתגבש בדיון האחרון, לפיהן תנאי לשחרור כספים לחלופות נעוץ ב"הקפאת מצב" למשך לפחות 4 שנים, כמו גם מהסכמה לפרוע במזומן את מלוא סכום החילוט, ככל שייפסק. באישור בית המשפט הגיבו המשיבות בקצרה (14.9.20): לעניין ההיתר מבעלי השעבוד הצף, החברה סבורה כי כלל אין צורך בקבלת הסכמתם, ועדיין היא נכונה לפנות אליהם כחלק מהפשרה שהוצעה. עם זאת, לטענת החברה אין מקום לפנות לבנקים בטרם תתקבל הסכמתה העקרונית של המדינה למתווה. אשר למשך התקופה בה תחול "הקפאת מצב", המשיבות מסכימות כי זה ימשך עד תום המשפט, ובלבד שחלופת התפיסה תכלול שחרור של 180 מיליון ₪, משמע, שילוב של שתי חלופות התפיסה האחרונות שהוצעו. מנגד, אם ישוחרר סכום של 90 מיליון ₪ כנגד המניות הרדומות, אזי הפשרה תחול למשך שנה וחצי בלבד, שלאחריה תוכל החברה לשוב ולפנות לבית המשפט בבקשה לשחרר כספים נוספים. המשיבות כפרו בטענה כי הן חזרו בהן מהסכמתן לפרוע את מלוא סכום החילוט במזומן, ככל שייפסק.

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

ד"ר

10. שתי הערות מקדימות: ראשית, כידוע, בשלב זה של ההליך, חומרי החקירה הרבים שהוגשו לעיונו של בית המשפט (בין בחומרי חקירה גולמיים ובין בניתוחם במסגרת הדו"חות הסודיים) חסויים מפני המשיבות ובאי כוחן, אשר חשופים אך למקצת מן הנתונים, לרוב בעקבות שאלות שנשאלו מי מהחשודים במהלך חקירותיהם, כמו גם על רקע מסמכים שהוצגו בפני החשודים בגדרי החקירה. חלק מהחומרים יגיעו לעיון ב"כ החשודים אם וכאשר תתקבל החלטה להגיש כתב אישום בכפוף לשימוע (ונראה כי הדרך מובילה לשם), ומלוא חומר החקירה (בכפוף לתעודות חיסיון, ככל שתוצאנה) יימסר להגנה רק לאחר הגשת כתב אישום. פועל יוצא של החסר הראיתי (המשמעותי) בו נתונה ההגנה, הוא בניסיונותיה למלא את הפער בהנחות ובהשערות, תוך העלאת טענות שלעיתים הקשר בינן לבין המסד הראיתי שנאסף בתיק החקירה, רופף עד קלוש. אין מדובר, חלילה, בהעברת ביקורת מקצועית על עבודתם של באי כוחן של המשיבות, אשר ניכר כי השקיעו מאמץ וכישרון רב על מנת לנסות ולקעקע את טיעוני המדינה. כל שאמרתי, מדובר בקושי המובנה באופי ההליך, בגדרו החשודים ובאי כוחם אינם יכולים להיות חשופים למלוא חומרי החקירה שנאספו, ומטעם זה יכולתם להתמודד עם החשדות גופם איננה גבוהה. שנית, כל עוד לא הוגש כתב אישום, הנטל הראיתי הרובץ על המדינה להוכחת העבירות המיוחסות למשיבות, הוא בעוצמה של חשד סביר. לצורך הדיון, לנוכח פרק הזמן שאורכת החקירה (ואומר כבר עתה, מדובר בשלב זה בפרק זמן סביר על רקע מורכבותה של החקירה והיקפה), אהיה מוכן לצאת מנקודת הנחה שעל המדינה להצביע על חשד סביר בעוצמה מוגברת (ועדיין איננו צריך להיות בעוצמה של ראיות לכאורה).

11. בחנתי בעיון את הדו"חות הסודיים המקיפים, כמו גם את חומרי החקירה הגולמיים שעליהם התבססו, ועשיתי זאת כשלנגד עיניי מלוא טענותיהם של ב"כ המשיבות (תוך שלקחתי בחשבון את הקשיים המפורטים לעיל). מבלי להיכנס לראיות גופן אומר כי המדינה הניחה תשתית ראייתית מבוססת ביותר אשר נשענת על עדויות של גורמים שונים, חלקם בכירים של ממש (לשעבר) בקבוצה, ועל ואסופה נרחבת של מסמכים מגוונים. כל אלו מצביעים על כך ש"תרבות" תשלום שוחד לעובדי ציבור זרים במדינות בהן פעלה החברה הבת, הייתה מושרשת בקבוצה ונוהלה כפעילות עסקית של ממש, מחד גיסא, תוך הסתרה מכוונת שנועדה להסוות את העבירות מגורמי הרגולציה ואכיפת החוק, וכפועל יוצא גם מהמשקיעים בחברה, מאידך גיסא. התקופה הרלוונטית לאישומים החלה בשנת 2008, מאז כניסתה לתוקף של הוראת החיקוק האוסרת על

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

מתן שוחד לעובד ציבור זר (תיקון מס' 99 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין)), ס"ח תשס"ח מס' 2168). בשלב מקדמי זה, עוד טרם הגשת כתב אישום, אינני רואה ליתן משקל לטענת ב"כ המשיבות לפיה על העבירות להימנות רק החל משנת 2010 – מאז תיקון מס' 106 לחוק העונשין (ס"ח תש"ע מס' 2231), קרי, מאז בוטלה חובת הפליליות הכפולה בעבירה זו (סעיף 15(ב)(2) לחוק העונשין). למען הסר ספק, בין אם מדובר בעבירות משנת 2008 ובין משנת 2010 "בלבד", היקף עבירות השוחד והלבנת הון הוא עצום, ועולה לאין ערוך על שווי התפוס.

12. אשר לטענת ב"כ המשיבות, לפיה SBI היא חברה עצמאית וסוברנית, שאיננה נשלטת על ידי שו"ב והחברה הבת, טענה זו איננה מתיישבת כלל ועיקר עם חומרי החקירה הרבים, וראו סיכום הסוגיה במסמך מב/1 עמ' 9-16. המסמכים שהציגו ב"כ המשיבות בדיון (מש/1-מש/3), ואשר נועדו לכאורה לחזק את הטענה בדבר עצמאותה של החברה הנכדה, אינם מתיישבים לא רק עם חומרי החקירה הרבים, אלא אף עם המהירות הראויה לציון שנדרשה לאחרונה כדי להעמיד ערבון במזומן בסכום ניכר – רבע מיליארד שקלים, על מנת לשחרר את הרכוש שנתפס כדין מאת שו"ב (החברה "הסבתא" ביחס ל-SBI) ומאת שו"ב תשתיות (החברה "האם" ביחס ל-SBI). אלמלא דו"ב בפועל בקבוצה אחת, יישות שנשלטת כולה מראש הפירמידה – שו"ב, קשה להניח מצב בו ניתן היה להוציא "בהרף עין" (במונחים עסקיים) סכום כסף עצום, מאתיים וחמישים מיליון שקלים ממחזור החברה הנכדה, אך בשל כך ששו"ב נקלעה לקשיים בדמות תפיסת רכוש בצו בית משפט. ויודגש, ההסכמה שעמדה בבסיס ההסדר להפקדת התפוס (שכזכור, קיבל תוקף של החלטה ביום 25.2.18) היא כזו שרואים בכספים המופקדים ככספי המשיבות כולן, וכנגד אותה הפקדה שוחרר כל הרכוש שנתפס מהן (בפועל, מהחברה האם ומהחברה הבת). אם לסכם במשפט, חומר החקירה מבסס חשד סביר בעוצמה גבוהה לכל העבירות המיוחסות למשיבות.

13. כידוע, בכך לא סגי. בשלב זה על בית המשפט לבחון האם יש הצדקה להמשך תפיסת רכוש בשווי מלוא עבירות שוחד והלבנת הון, כמו גם אפשרויות לחלופת תפיסה. כפי שנודמן לי לקבוע לא אחת בעבר (מתוך ה"ת 19-12-54147, פלוני נ' מדינת ישראל – יאחב"ל (לא פורסם, 27.2.20)). ערר שהוגש לבית המשפט המחוזי נדחה בהחלטת כב' השופט ע' דרוריאן-גמליאל מיום 2.9.20, ע"ח 4901-05-20):

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

"ככלל ראוי להתיר למדינה להחזיק בתפוסים כדי מלוא שווי העבירות על מנת לאפשר חילוטם בתום ההליך המשפטי, ככל שיוגש כתב אישום וככל שהחשודים יורשעו בדין, זאת בשל עבירות הלבנת הון המיוחסות לחשודים ולאור הוראת סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון. לחילוט מלוא שווי העבירות בתום ההליך ראו ע"פ 1872/16 ניסים דז'לדטי נ' מדינת ישראל (18.05.17), ע"פ 4143/17 מחמד עאבד נ' מדינת ישראל (13.08.18). לתפיסה זמנית בשווי העבירות כולן ראו ע"פ 7701/17 אוקסנה סנדלר נ' מדינת ישראל (23.10.17).

מנגד, בכל שלב שומה על בית המשפט לבחון את הצורך בהמשך החזקת התפוסים, כולם או חלקם, הן בבחינת סיכויי ההרשעה וסיכויי החילוט בתום ההליך, והן בבחינת הנזק שנגרם לחשודים וחלופות תפיסה אפשריות. באיזונים שעורך בית המשפט יש להתחשב בסוג התפוסים, ביכולת ההיפרעות מהם בתום ההליך, בנסיבותיהם של החשודים ובאפשרות להקטנת הנזק הנגרם להם, תוך שבית המשפט משווה לנגד עיניו בכל עת את חזקת החפות העומדת להם, כשבשלב זה הם בגדר חשודים בלבד. ראו ע"פ 6532/17 מדינת ישראל נ' חסדי דוד לעדת הבוכרים (8.4.18), ע"פ 80/19 אהוד מאיר שאיבות בע"מ נ' מדינת ישראל (11.8.19).

בבואי לערוך איזונים מצאתי כי לאור עוצמתם הגבוהה (מאד) של החשדות; בהתחשב באופי המתוכנן והמתוחכם של המעשים שבוצעו לאורך שנים ארוכות, לא רק כ"תרבות ארגונית" של שוחד, אלא, למרבה הצער, כחלק בלתי נפרד מהעסקים שביצעה הקבוצה במדינות הקרויות "עולם שלישי"; במעמדם הבכיר מאד של חלק מהגורמים המעורבים בביצוע העבירות, כאמור, מראש הפירמידה ממש ועד "מוסר המעטפה"; ובסיכויי ההרשעה והחילוט בתום ההליך; בבחינה של כל אלה, ומבלי שהתעלמתי מחזקת החפות, אני סבור כי ראוי לאפשר בשלב זה תפיסת רכוש בשווי מלוא עבירות שוחד והלבנת הון. אציין כי גם בבחינת שווי העבירות על הצד המקל, בהתחשב בעבירות שבוצעו החל משנת 2010 "בלבד" (הגם שניתן, ואולי אף ראוי, למצער לעת הנוכחית, להתייחס לעבירות שבוצעו החל משנת 2008), ואף בהתייחסות זהירה לאופן בו חושב היקף השוחד, עולה שהתועלת שלכאורה צמחה לקבוצה כתוצאה ממתן שוחד היא בהיקף של לפחות מאות רבות של מיליוני שקלים, בשיעור העולה משמעותית על שווי התפוס (מב/4 עמ' 19-17).

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

14. איתנותה של החברה: כזכור, המשיבות טענו כי מצבן הכלכלי כה יציב (השוו עצמן לבנק) עד כי אין כלל צורך בהעמדת חלופת תפיסה, שכן ברי כי תוכלנה לשלם את דמי החילוט, ככל שכך ייפסק. המדינה לא ביקשה לחלוק על מצבה הפיננסי של הקבוצה לעת הנוכחית, אלא שלשיתתה, אין בכך כדי להבטיח את מצבן של המשיבות אם וכאשר יוגש נגדן כתב אישום, על ההשלכות הנובעות מכך, ובפרט ככל שהמשיבות תורשענה בדין. הצדק עם המדינה.

די אם נפנה לדו"ח הכספי של שו"ב לשנת 2019, ביאור 1(ג)(16), בו נכתב: "בשלב זה אין החברה יודעת להעריך את החשיפות הנובעות מחקירת משטרת ישראל, הליכי הביקורת של הבנק העולמי, הפנייה לתביעה הכללית בשווייץ, הבדיקה הפנימית, הליכי החקירה ואיסוף חומרים מחוץ לישראל, טיוטת כתב התביעה מטעם העובד לשעבר והליכים אחרים אשר עשויים להתפתח בארץ ובעולם, אם וככל שקיימות, כמו גם את החשיפות הפוטנציאליות לחברה וההשפעות שיכול שיהיו על כלל היקף פעילותה, תוצאות פעולותיה ותזרימי המזומנים שלה בעתיד (הגם שלאור האירועים, ישנם קשיים בתהליכי מימון ושיתופי פעולה מסוימים אשר אינם משפיעים מהותית לרעה על החברה). אם יתברר כי בוצעו פעולות בלתי חוקיות בקשר עם האמור לעיל, עלולה להיות לכך השפעה מהותית לרעה על החברה, שבשלב זה אין ביכולתה להעריך" (הדגשה הוספה – ג"א).

בכך יכולתי לסיים את ההתייחסות לראש פרק זה. שו"ב הודיעה בגלוי כי עצם קיומה של חקירה הפלילית עלולה להשפיע לרעה על החברה, תוצאות פעולותיה ותזרימי המזומנים שלה. ויותר מכך, החברה הודיעה כי ממצאים בדבר פעולות בלתי חוקיות (כתב אישום, קל וחומר הרשעה) עלולים להשפיע עליה לרעה באופן מהותי. אם כך מודיעה החברה עצמה, מה לנו כי נלין על המדינה החוששת, ובצדק, לאפשרות החילוט בתום ההליך, ככל שתותר על הבטוחה שבידיה, ונזכיר, בשווי גדול אמנם, אך נופל משמעותית מהיקף עבירות שוחד והלבנת הון המיוחסות לחברה.

15. אם יש צורך בחיזוק טענת המדינה, ראו חקירתו הנגדית של מר תמיר כהן, יו"ר הדירקטוריון של החברה: "ש. נכון שאתם לא יודעים להעריך מה ההשפעה של החקירה הזו, אבל אתם כן יודעים שתהא לזה השפעה מהותית על העסקים שלכם, כי זה מה שאתם כותבים בביאור? ת. נכון... ש. תסכים אתי שרואה חשבון המבקר מביע חשש? ת. ברור. ש. מפנה... אני

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

מבקשת שתאשר לי שיש חשש שההליכים כנגד שיכון ובינוי, הרשעה בוודאי יכולה לפגוע בעסקי החברה ובאשראי שהיא מקבלת? ת. אין וויכוח" (פרו' עמ' 20-21).

ראו חקירתו הנגדית של מר אלון רווה, סמנכ"ל הכספים ומנהל חטיבת הזכיינות בחברה: "ש. אם המשיבה 1 תורשע בעבירות שמיוחסות לה או אם יתברר במסגרת הליכי הביקורת של הבנק העולמי שהמשיבה 1 ביצעה תשלומי שוחד בפרויקטים שמומנו על ידי הבנק העולמי בקניה... ת. ודאי שאלה אירועים שהשפעתם יכולה להיות רעה... אני לא מכיר את הבדיקות של הבנק העולמי. אתייחס להרשעה של שיכון ובינוי, אם תהא הרשעה של שיכון ובינוי עשויה להיות לזה השלכה שלילית על תוצאות הפעילות. אני מאשר. ש. מה לגבי תזרימי המזומנים? ת. בטווח המידי אני לא רואה השפעה. בטווח הארוך יכולה להיות השפעה" (פרו' עמ' 27-28).

ראו חקירתו הנגדית של פרופ' שריג, עורך חוות הדעת הכלכלית: "ש. כאשר כתבת את חוות הדעת שלך, האם התייחסת להשלכות מסוימות שקשורות לבדיקות של הבנק העולמי, לבדיקות שהוא עורך? ת. ... לא. לא התייחסתי לזה" (פרו' עמ' 38 ש' 25 – עמ' 39 ש' 2). "ש. מה אתה יודע מה יכולה להיות ההשפעה של הרשעה בעבירת הלבנת הון עבודה של חברה ציבורית? ת. יכולה, הטווח מאד גדול, זה תלוי באופי ההרשעה, תלוי באופי החברה, תלוי בהתנהגות של החברה לפני ההרשעה ואחרי ההרשעה. יש כל כך הרבה פרמטרים שקשה לי לתת תשובה בהקשר הזה... ש. ומה עלול לקרות? ת. שתהיה לכך השפעה מהותית לרעה על החברה שבשלב זה אין ביכולתי להעריך" (פרו' עמ' 41 ש' 33 – עמ' 42 ש' 18).

דומני שאין צורך להוסיף על דבריהם של הגורמים הבכירים ביותר בחברה, יו"ר הדירקטוריון וסמנכ"ל הכספים, ועל דבריו של המומחה שהגיש חוות דעת כלכלית מטעם החברה, כדי להבין שמצבה הפיננסי האיתן של שו"ב לעת הנוכחית, עלול להשתנות מהותית לרעה בכפוף להתפתחויות ההליך הפלילי, ככל שיוחלט להגיש כתב אישום בכפוף לשימוע, קל וחומר ככל שיוגש כפועל כתב אישום, בן בנו של קל וחומר, ככל שהחברה תורשע סופו של יום במיוחס לה. מכאן, ברור הצורך בהחזקת התפוס, כבטוחה שיש בה לאפשר לחלט ולו חלק מהיקף עבירות השוחד והלבנת הון המיוחסות למשיבות.

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

חלופות תפיסה

16. מקובלת עליי טענת המדינה, לפיה חלופות תפיסה שאינן כוללות נכס משועבד של ממש אינן מתאימות, בהיעדר ביטחון מספק בשווין העתידי, כמו גם באפשרות לחלט. נציגי החברה איששו במהלך עדותם לפני את החששות שהעלתה המדינה: "אין לנו נכס בשיכון ובינוי, המשיבה 1, שנוכל לפנות בו 250 מיליון שקל שאין עליו זכות כלשהי לגורמים מממנים אחרים, גם אם קיבלתי את הסכמת מחזיקי האג"ח. בחברות הבנות של שיכון ובינוי יש אפשרות למצוא נכסים שיהא בהם מרווח כזה, אך רמת האישורים שצריך לקבל מגורמים מממנים, או רגולטורים בארץ ובעולם, היא למעשה מאיינת את האפשרות הזו, גם אם נקבל אישור ממחזיקי האג"ח" (יו"ר הדירקטוריון תמיר כהן, פרו' עמ' 26 ש' 6-10). בהמשך הסביר: "כשאנו לוויים כסף מגוף כלשהו, זה תמיד יהיה כנגד עסקה או נכס" (פרו' עמ' 26 ש' 17). ונשאלת השאלה: מדוע כשהחברה לווה כסף מגוף כלשהו, זה יהיה כנגד עסקה או נכס (כלומר, שעבוד), ואילו במקרה דנן מבקשת החברה מהמדינה לוותר על האינטרס הציבורי – על התפוס שנועד לאפשר חילוט עתידי, מבלי להציע תמורתו חלופה הולמת שתבטיח את אפשרות החילוט? ונזכיר, המדינה איננה בנק שעיסוקו במתן אשראי כנגד ריבית. המדינה מחזיקה את כספי המשיבות במזומן. החברה מבקשת לקבלם בחזרה. ניתן להגיע למתווה בו יושב לחברה חלק מכספה, אלא שקודם לכן יש להבטיח את אפשרות חילוטם של הכספים או שווים בסיכון מינימלי, ותוך אפשרות מימוש ראויה.

מתוך עדותו של סמנכ"ל הכספים אלון רווח: "ש. איך זה שיש לי התחייבות שלכם שלא לבצע חלוקת דיבידנד, איך זה מאפשר לי לתפוס נכס בסך 250 מיליון ₪? ת. הדרך היחידה שמאפשרת לך לתפוס נכס, שמבטיחה תפיסת נכס ספציפי בוודאות של מאה אחוז, זה לתפוס את הנכס, אבל חברה כמו שיכון ובינוי שהתחייבה לפרוע הלוואות בהיקפים של מיליארדים לבנקים ולמלווים וקיבלה דירוג A משתי חברות דירוג, היא חברה שצפויה בהסתברות מאוד גבוהה לעמוד בהתחייבויותיה ובהיקף של מיליארדים ולא רק 250 מיליון... ש. לגבי החלופה השנייה, המשיבה 1 מציעה למדינה שעבוד שלילי על מניות פוליסטי ו- פ. אס. פ. שמוחזקות על ידה יחד עם שותפים, נכון? ת. כן. ש. למעשה מה שזה אומר, שהמשיבה 1 מוכנה לתת למדינה התחייבות שהיא לא תטיל שעבודים על המניות שמוחזקות על ידה מעבר לאותם השעבודים שיש כיום, נכון? ת. כן... ש. שכנעתם אותי שהפרויקטים שווים, אבל אתה לא מציע לי להיות שותף להם. ת. מכיוון שהמניות משועבדות למלווים הבכירים של הפרויקט, אין לי יכולת טכנית לשעבד אותם לטובת גורם אחר, אבל כל עוד הם מצויים בבעלותי והשעבוד היחיד שמוטל עליהם הוא לטובת הערבים הבכירים, השווי שעומד לרשות אותו

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

גורם שאני מתחייב אליו נשמר, אבל אתה צודק שאין שעבוד ספציפי. ש. אין פה שעבוד בכלל. ת. נכון. יש שעבוד שלילי (פרו' עמ' 30 ש' 18 – עמ' 31 ש' 26). הדברים מדברים בעד עצמם.

17. מתוך כל החלופות שהציעה החברה, האפשרות היחידה שעשויה לבוא בחשבון, כזו שעשויה לאפשר שחרור עד 100 מיליון ₪ (באופן שיותר סך של לפחות 150 מיליון ₪ "נזילים" בחזקת המדינה) היא העמדת שעבוד על "מניות רדומות" של שו"ב, במתווה דומה לזו שנבחן על ידי הצדדים. אמנם, בשלב זה וחרף מאמצי הצדדים, לא צלחה דרכם להסכמות שתאפשרנה את שחרור הכספים, אך בל נאמר נואש. דומני שבאפשרותם לחזור לשולחן המו"מ, בהתאם למתווה שנבחן על ידם ובכפוף לתנאים הנוספים שלהלן: א. הואיל ומדובר במניות אשר שוין עלול לפחות, מוצע יחס של 1:1.5 בין שווי ההחזר לשווי המניות, משמע, כדי לשחרר את הסכום המירבי המוצע (100 מיליון ₪), יהיה על החברה לשעבד לטובת המדינה (בשעבוד ראשון ובלתי מותנה) מניות רדומות בשווי 150 מיליון ₪ (נכון למועד השעבוד). איזון זה נועד להתמודד הן עם ירידת ערך אפשרית של המניות, והן עם יכולת הפירעון, הנופלת משמעותית מזו של כסף מזומן (ודאי כשמדובר במניות בהיקף כה נרחב). בצד זאת מובהר כי לצורך פירעון לא יהיה למדינה יותר מהתפיסה המקורית. כלומר, אם המניות תימכרנה בתום ההליך ולצורך חילוט בסך העולה על גובה הסכום ששוחרר (מאה מיליון ₪), היתרה תוחזר לחברה. משמע, יכולת החילוט של הכספים התפוסים והמניות גם יחד לא אמורה לעלות בפועל על סך של 250 מיליון ₪. ב. המשיבות תתחייבנה להסכים להארכת תוקף התפיסה (ולהימנע מבקשות לעיון חוזר) לתקופה בת ארבע שנים מיום שחרור הכספים. ג. כתנאי מקדים לחזרת הצדדים לשולחן המו"מ, תפנה החברה לבנקים המשעבדים על מנת לקבל את הסכמתם העקרונית להסכם. כן תפנה החברה לרגולטורים על מנת לקבל אישור מקדים למהלך.

תוצאה

18. אם נסכם בקצרה: קבעתי קיומו של חשד סביר בעוצמה גבוהה להוכחת העבירות המיוחסות למשיבות. קבעתי כי קיימות עילות לתפיסת רכוש המשיבות בשווי עבירות שוחד והלבנת הון, וכי ראוי ומוצדק לאפשר המשך תפיסה בשווי מלוא העבירות. שווי התפוס נופל משמעותית מהיקף העבירות, משמע, ראוי להותיר את התפוס כולו בחזקת המדינה, אשר קידמה ומקדמת את החקירה בקצב ראוי ויעיל. החברה הצביעה אמנם על איתנות פיננסית לעת הנוכחית, גם בהינתן מצב החירום המקומי והעולמי (אין על כך מחלוקת), אך מנגד לא שוכנעתי כי די בכך

בית משפט השלום בראשון לציון

צ"א 55437-02-18 מדינת ישראל נ' שיכון ובינוי בע"מ

כדי להבטיח יכולת פירעון של חילוט עתידי, ככל שיוגש כתב אישום וככל שהחברה תורשע בדין. החברה לא הצביעה על מצוקה המצדיקה החזרת כספים שנועדו לאפשר חילוט עתידי, לבטח ללא בטוחות מתאימות. בהינתן שבשלב זה לא מונחת לפניי חלופת תפיסה שלמה ובשלה, הרי שאין אפשרות או הצדקה להחזיר איזה מהכספים.

אני מקבל את בקשת המדינה ומורה על הארכת תוקף התפיסה למשך 180 ימים נוספים שמנינם מיום 29.8.20. בצד זאת, מצופה מהצדדים לשוב לשולחן המו"מ באופן שיאפשר בדיקה חוזרת של האפשרות לשחרר חלק מהכספים כנגד שעבוד מניות רדומות של שו"ב (פס' 17 לעיל). הצדדים ישובו ויעדכנו את בית המשפט בהתפתחויות בתוך 30 ימים מהיום.

דו"חות סודיים וחומרי חקירה יוחזרו לנציגי המדינה במזכירות בית המשפט לאחר פגרת סוכות. מסמכים שהגישו המשיבות לעיון בית המשפט (מש/1-מש/3) יוחזרו לנציגיהן באותו מועד.

תזכורת פנימית בעוד חודש.

ניתנה היום, י"ז תשרי תשפ"א, 05 אוקטובר 2020, בהיעדר הצדדים, ותישלח אליהם.

גילא אבנון, שופט